

FARG'ONA VILOYATI TOSHLOQ TUMANI HOKIMINING QARORI

2023 - yil 30 - dekabr

164-11-160-Q/23

Toshloq tumani hokimligi

Farg'ona viloyati hokimining 2023-yil 27-dekbrdagи 461-11-0-Q/23-sonli qarori to'g'risida

Keyingi yillarda tumanimiz qiyofasini tubdan o'zgartirish, aholi punktlarining infratuzilmasini rivojlantirish va hududlarni obodonlashtirish ishlariga katta e'tibor qaratilib, zamon talablariga mos qator turar joy binolari, ma'muriy va madaniy-maishiy binolar, ta'lif, sport va tibbiyot muassasalari, yangi istirohat bog'lari va hiyobonlar bunyod etildi.

Tuman hududining yanada obod bo'lishi uchun mavjud madaniy-meros obyektlari, bunyod etilgan bino-inshootlarga e'tibor va g'amxo'rlik bilan qarashi, tumanni yanada go'zal va maftunkor bo'lishi yo'lida har bir fuqaro o'z hissasini qo'shishga harakat qilishi lozim.

Ozodalik va tartibni saqlash, ko'kalamzorlashtirish, obodonlashtirish ishlarini yanada yaxshilash, har bir bino, inshoot va uy-joylarni talab darajasida saqlash ustuvor vazifalardan biridir.

«Mahalliy davlat hokimiysi to'g'risida»gi (O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-y. 9-son, 320-modda) hamda **«Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida»gi** (O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1993-y. 1-son, 38-modda) O'zbekiston Respublikasi qonunlari ijrosini ta'minlash, shuningdek viloyat hokimining 2023-yil 27-dekabr kungi jamoat joylarida tartibni saqlash, obodonlashtirish va sanitariya qoidalarini tasdiqlash to'g'risidagi 461-11-0-Q/23-sonli qarori hamda fuqarolarning xavfsizligini ta'minlash, aholi turmush darajasini hamda aholi punktlarida sanitariya va ekologik vaziyatni yanada yaxshilash maqsadida

Q A R O R Q I L A M A N :

1. Farg'ona viloyat hokimining 2023-yil 27-dekabr kungi jamoat joylarida tartibni saqlash, obodonlashtirish va sanitariya qoidalarini tasdiqlash to'g'risidagi

461-11-0-Q/23-sonli qarori rahbarlik va ijro uchun qabul qilinsin.

2. Viloyat hokimining mazkur qarori bilan:

Jamoat joylarida tartibni saqlash, obodonlashtirish va sanitariya qoidalari (keyingi o‘rinlarda — Qoidalar) [ilovaga](#) muvofiq tasdiqlanganligi ma’lumot uchun qabul qilinsin.

3. Tuman Ichki ishlar bo‘limi (Kattabekov), Milliy gvardiya bo‘limi (Abduraximov), Davlat sanitariya-epidemiologiya nazorati markazi (Matqulov), Tuman ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o‘zgarishi bo‘limi (Umarov), Qurilish va uy-joy kommunal bo‘limi (Ismoilov), Tuman soliq bo‘limi (Xudoynazarov), mahalla fuqarolar yig‘inlari mazkur qaror bilan tasdiqlangan qoidalarga qat’iy rioya etilishini o‘z nazoratiga olsinlar.

4. Quyidagilar:

Tuman hokimining o‘rnbosarlari, mahalla fuqarolar yig‘inlari ushbu qaror bilan tasdiqlangan qoidalari talablarini amalga oshirish yuzasidan zaruriy chora-tadbirlar belgilasinlar va har oy yakuni bilan ushbu masala muhokama etib borilishini ta’milasìnlar.

Tuman hokimligi tashkiliy nazorat guruhi rahbari (D.Axmedov), Kambag‘allikni qisqartirish va bandlik bo‘limi (I.Mirzarakmonov)ga jamoat joylarida tartibni saqlash, obodonlashtirish va sanitariya qoidalari talablari bajarilishini ta’minalash maqsadida 2024-yilning may oyining birinchi o‘n kunligida tumanning barcha mahalla va qishloq fuqarolar yig‘inlari raislari ishtirokida kengaytirilgan seminar yig‘ilishi o‘tkazish tavsiya etilsin.

5. Mazkur qaror “Toshloq tongi” gazetasida rasmiy e’lon qilinsin hamda tuman hokimligining rasmiy veb-saytiga joylashtirilsin.

6. Ushbu qaror xalq deputatlari Toshloq tumani Kengashining navbatdagi sessiya tasdig‘iga kiritilsin.

7. Mazkur qarorning ijrosini nazorat qilish tuman hokimining o‘rnbosari A.Dexqonov zimmasiga yuklansin.

Tuman hokimi

A.Djurabayev

Toshloq tuman hokimining
2023-yil 30-dekabrdagi
164-11-160-Q/23-son qaroriga
1-ilova

Jamoat joylarida tartibni saqlash, obodonlashtirish va sanitariya

QOIDALARI

I. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Qoidalar viloyat markazi, shaharlar, tumanlar markazlari va boshqa aholi punktlari hududida jamoat tartibini saqlash, obodonlashtirish va sanitariya qoidalariga rioya qilish tartibini belgilaydi.

2. Ushbu Qoidalarda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

uy-joy fondi — inson yashashi uchun yaroqli bo‘lgan turar joydan, shu jumladan uylar, kvartiralar, xizmat turar joylari, maxsus uylardan (yotoqxonalar, vaqtinchalik uy-joy fondi uylari, nogironlar, faxriylar, yolg‘iz qariyalar uchun internat-uylar, shuningdek bolalar uylari va boshqa. maxsus maqsadli uylardan) iborat bo‘lgan fond.

turar joylar — uylar, ko‘p kvartirali uylardagi kvartiralar, boshqa imoratlardagi yashash uchun mo‘ljallangan xonalar va o‘zga turar joylar.

xususiy uy-joy mulkdorlarining shirkati (keyingi o‘rinlarda — XUJMSH) ko‘p kvartirali bitta yoki yaqin, zich joylashgan, obodonlashtirish elementlari bo‘lgan umumiy yer uchastkasi bilan qamrab olingan bir nechta xususiy turar joylar mulkdorlarining birlashmasidir.

obodonlashtirish — aholi hayoti uchun qulay va madaniy shart-sharoitlarni yaratish maqsadida hududlarni muhandislik jihatidan tayyorlash, yo‘llar qurish, hududlarni tozalash, zaxini qochirish, ko‘kalamzorlashtirish va irrigatsiyalash tadbirlarini amalga oshirish, mikroiqlimni yaxshilash, havo havzasasi, ochiq suv havzalari va tuproqni ifloslanishdan himoya qilish, u yoki bu hududni qurilish uchun yaroqli holga keltirish va belgilangan maqsadda normal foydalanish, amalga oshiriladigan shovqinlar darajasini kamaytirish ishlarining yig‘indisi;

obodonlashtirish obyektlari — ko‘chalar, tor ko‘chalar, yo‘llar, markaziy maydonlar, yo‘lkalar, ko‘priklar, yer osti yo‘llari, yo‘lovchilar yer osti o‘tish yo‘llari, ko‘chalar, aholining madaniy-maishiy ehtiyojlarini qondirish va ularning dam olishlari uchun foydalaniladigan obektlar (madaniyat va istirohat bog‘lari, bog‘lar, xiyobonlar), syement sug‘orish ariqlari tarmoqlari;

chiqindilar — ishlab chiqarish yoki iste'mol qilish jarayonida xom ashyo, materiallar, xomaki mahsulotlar, boshqa buyumlar yoki mahsulotlarning hosil bo'lgan qoldiqlari, shuningdek o'zining iste'mol xususiyatlarini yo'qotgan tovarlar (mahsulotlar);

qurilish chiqindilari — qurilish, tiklash, ta'mirlash va turar joy uylarini, ma'muriy binolarni, ko'p qavatli uyning xonadonlarini buzish ishlari chog'ida vujudga keladigan chiqindilar.

II. Obodonlashtirish obyektlarida jamoat tartibini saqlash

3. Viloyat aholisi o'rnatilgan jamoat tartibiga rioya qilishlari shart.
4. Sport va boshqa shovqinli o'yinlar maxsus ajratilgan maydonchalarda soat 7⁰⁰ dan — 23⁰⁰ gacha o'tkazilishi mumkin.
5. Madaniyat muassasalari, savdo, umumiylar ovqatlanish va boshqa korxonalar xodimlari mahalla vakillari bilan birgalikda jamoat tartibini buzish hollarini oldini olish uchun barcha zarur chora-tadbirlarni ko'rishlari lozim.
6. Quyidagilar man etiladi:
 - ko'chalarda, stadionlarda, xiyobonlarda, istirohat bog'lari va boshqa jamoat joylarida (spirtli ichimliklarni quyib sotish ruxsat berilgan umumiylar ovqatlanish korxonalari bundan mustasno) spirtli ichimlik iste'mol qilish, insoniy qadr-qimmatga va ijtimoiy axloqqa dog' tushirish;
 - haqoratli so'zlar ishlatish, pul va buyumlar tikkan holda qimorbozlik qilish, qarta o'ynash va hokazolar;
 - belgilanmagan joylarda cho'milish, fuqarolarning cho'milish kiyimlarida plyajdan tashqari joylarda yurishlari;
 - jamoat joylarida, xususan belgilanmagan hududda hamda ko'cha va yo'llarning qatnov qismida transport vositalarini yuvish;
 - itlarni belgilanmagan joylarda va aholi yashash joylarida tumshuq bandi kiygizilmagan holda sayr ettirish;
 - yirik va mayda shoxli chorva mollari, ot, eshaklar hamda xonaki parrandalarni ko'chalar, maydonlar, istirohat bog'lari va boshqa jamoat joylariga qo'yib yuborish yoki boqish;
 - fuqarolar tomonidan avtotransport bekatlari, ko'chalar bo'yida hamda maktabgacha tarbiya muassasalari, maktablar, tibbiyot muassasalari, kollej va

liseylarga tutash hududlarda tamaki, saqich, pista, uyda tayyorlangan taomlar, salqin ichimliklar va boshqa mahsulotlar bilan savdo qilish;

maishiy va qurilish chiqindilarini belgilanmagan joylarga tashlash yoki yig‘ish.

III. Jamoat joylarida sanitariya talablariga rioya qilish

7. Fuqarolar barcha jamoat joylarida tozalikka va tartib-intizomga rioya qilishlari shart.

8. Aholi yashash punktlari, mahallalar, ko‘chalar, maydonlar, ochiq suv havzalarining sohillari, ko‘priklar, yer osti o‘tish yo‘llari, yo‘lkalar, bog‘lar, xiyobonlar, maydonlar hamda bo‘sh turgan yer maydonlarini chiqindi va qor uyumlaridan tozalash — ushbu Qoidalarda belgilangan tartibda tegishliligi bo‘yicha korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, shirkatlar, ijara chilar, uy egalari yoki maxsus qaror bilan ushbu hududga biriktirilgan tashkilot zimmasiga yuklanadi.

9. Hududga biriktirilgan tashkilot, korxona va muassasalar quyidagi shartlarni bajarishga majburlar:

a) zarur bo‘lgan miqdorda farroshlarni jalb qilish;

b) yig‘ilgan chiqindilarni maxsus ajratilgan joylarga vaqtida chiqarib tashlashni ta’minlash;

v) qish paytlarida tevarak-atrofni qor uyumlari, muzdan o‘z vaqtida tozalash, balkonlar va bino karnizlarini sumalaklardan tozalash, yoz paytlarda suv sepib, supurish.

10. Tashkilotlar, muassasalar, bino-inshootlar hamda uy egalari ular egallab turgan binolar atrofida quyidagilarni ta’minlashi shart:

hududni ozoda tutishi, qishda qor va muzdan tozalashi;

binoning asfalt ko‘chagacha yoxud asfaltlanmagan ko‘chaning o‘rtasigacha, ko‘priklarni, ariqlarni, yo‘lka va yo‘laklarni, gulzorlarning marzasigacha tozalashi;

tevarak-atroflarni saranjom-sarishtalash ishlarini bahor va yoz oylarida ertalab soat 7^{00} gacha, kuz-qish mavsumida esa ertalab soat 8^{00} gacha tugallash hamda butun kun davomida ozodalikni ta’minlab turishi;

korxona binolari va uylarni ko‘ngildagidek saranjom-sarishta tutish, o‘z vaqtida ta’mirlab turish, binolarning fasad qismini bo‘yash;

maxsus ajratilgan joylarda chiqindi yig‘ish qutilarini o‘rnatishi va

belgilangan vaqlarda olib ketilishi;

chiqindi yig‘ish qutilari qo‘yilgan maydonchalar muntazam ravishda tozalanib, dezinfeksiya tadbirlari amalga oshirilib turilishi (turar joy mavzelerida — xizmat ko‘rsatuvchilar, yakka tartibda uy-joylarda — uy egalari, korxona va muassasalarda — ma’muriyat tomonidan);

ko‘chalarning qatnov qismini, maydonlar va jamoat transporti bekatlarini (so‘nggi bekatdan tashqari) tozalash (yuvish, suv sepish, chiqindi, qor va muzdan tozalash) shahar (tuman) obodonlashtirish boshqarmalari, tegishli ixtisoslashtirilgan boshqarmalar hamda jamoat transporti bekatini ijaraga olgan tashkilotlar (fuqarolar) tomonidan bajarilishi;

qurilayotgan binolarni va ularga tutash hududlarni tozalash qurilish tashkilotlari tomonidan bajarilishi.

Shaxsiy uylari bo‘lgan fuqarolar maishiy chiqindilarni olib chiqib tashlash miqdori har bir oila a’zosiga belgilanadi, yirik va mayda shohli chorva mollari, cho‘chqa, parranda va boshqa xayvonlarni boqqan kishilar cheklangan tartibda vyeterinariya, veterinariya-sanitariya qoidalari va normalariga qa’tiy amal qilgan holda boqilishiga ruxsat etiladi hamda tomorqasidan, bog‘idan go‘ng, chiqindilar, qurilish chiqindilarini tashlab ketganlik uchun belgilangan tartibda haq undiriladi.

Ayniqsa, viloyat hududida joylashgan jamoat va aholi gavjum joylarda, shuningdek sayyoohlар tashrif obekt atrofida joylashgan xonadonlarda, sayyooh va boshqa fuqarolar uchun noqulay holatlarni oldini olish uchun cheklangan tartibda chorva, parranda va boshqa xayvonlari boqish va saqlashda veterinariya, veterinariya-sanitariya qoida va normalariga qa’tiy amal qilishlari belgilanadi.

11. Shirkatlar, yotoqxona binolari, korxona, muassasa, savdo va umumiyl ovqatlanish korxonalarining rahbarlari, ijarachilar, quruvchilar binolar va qurilishlar yo‘lkalarining har 50 metr oraliq masofasida maxsus belgilangan mayda chiqindilarni yig‘ish qutilarini o‘rnatishlari va ularni o‘z vaqtida tozalab turishni ta’minlashlari shart.

12. Ixtiyorlarida uy-joylar, ma’muriy va ishlab chiqarish binolari bo‘lgan korxonalar, tashkilotlar, muassasalar rahbarlari, shirkatlar raislari, shuningdek shaxsiy uylari bo‘lgan fuqarolar quyidagi talablarni bajarishlari shart:

a) binolarga ko‘rsatgich yorliqlari va uyning tartib raqami yozilgan peshlavhalar ilib qo‘yish;

b) ko‘p qavatli uylarning yo‘laklarini, ko‘chalarni elektr chiroqlari bilan yoritilishini doimiy ravishda ta’minlash, qorong‘i tushishi bilan ularni yoqib

qo‘yish;

v) har bir uyning ko‘cha tomonida yer ariq yoki betonlangan ariqlar qurib oqova suvlarni to‘siksiz oqib o‘tishini, mavjud ariqlarni esa ozoda saqlanishini ta’minlash.

13. Savdo, umumiyl ovqatlanish va maishiy xizmat ko‘rsatish korxonalarini, shu jumladan, dorixonalar o‘z obektlarining fasad qismini, tevarak-atroflarini toza va tartibli bo‘lishini ta’minlashlari, noqonuniy e’lon, axborot va reklama vositalarini joylashtirmasliklari lozim.

14. Yo‘lovchi tashish transport korxonalarini hamda balansida avtotransport va mexanizmlar mavjud boshqa korxona, tashkilotlar transport vositalarini shahar, tuman ko‘chalariga toza, benuqson holda chiqarishlari, transportlarni kundalik ravishda avtokorxonalaridagi yoki boshqa maxsus belgilangan joylardagi yuvish joylarida yuvib, tozalanishini ta’minlashlari zarur.

15. Jamoat transportining so‘nggi bekatlarini tozalash shartnomaga binoan shahar, tuman obodonlashtirish boshqarmalari tomonidan amalga oshiriladi.

16. Qurilish va ta’mirlash ishlari olib borilayotgan paytlarda qurilish maydonlari devorlar bilan to‘silishi, piyodalar yo‘laklari to‘silib qolgan taqdirda ushbu devor yoqalab kengligi kamida 1,5 metr bo‘lgan panjarali taxta yo‘lak o‘rnatalishi, shuningdek temir-beton yotqizilgan kirish yo‘li uskunalanishi, ko‘chalarni ifloslantirmaslik uchun transportlarni tozalaydigan, qurilish chiqindilari va tuproqni namlaydigan moslama bo‘lishi lozim.

Qurilish maydonlarini to‘silar bilan o‘rash va tartibga keltirish ishlari tuman (shahar) Obodonlashtirish boshqarmalari hamda Ichki ishlar boshqarmasining Yo‘l harakati xavfsizligi boshqarmasi bilan kelishilgan holda amalga oshirilishi lozim va shundan keyingina qurilish ishlariga ruxsat beriladi.

17. Ko‘chalarni iflos qilishi mumkin bo‘lgan yuklar, qurilish chiqindilari, qum va tuproq faqat maxsus jihozlangan yuktransportlarda namlangan holda tashilishi shart.

Ko‘chalarni ifloslantirish hollarining oldini olish maqsadida, bunday yuklar ortilgan yuk transportlar ustini brezent bilan yopish tavsiya etiladi.

18. Shahar, tuman hududlarini kuzgi — qishki mavsumda tozalash ishlari **har yili 1-oktyabrdan 1-martgacha** belgilanadi. Bunda, ko‘chalarni xazondan, qor uyumlari, muz, chiqindi, loydan tozalash, zarur bo‘lib qolgan taqdirda ko‘chalarining qatnov qismiga hamda yo‘lovchilar uchun yo‘lkalarga qum va tuz sepish ishlarini bajarish ko‘zda tutiladi.

19. Ko‘chalar, maydonlar, xiyobonlar va yo‘lovchilar uchun yo‘lkalarni qor uyumi va muzlardan tozalash ishlari qor tushishi bilanoq boshlanadi. Bu ishlar transport hamda yo‘lovchilarning bemalol qatnovini ta’minlash uchun dastavval markaziy (asosiy) ko‘chalardan boshlanadi.

20. Ko‘chalarning qatnov qismiga, maydonlarga, chorrahalarga qiyaliklarga mexanizatsiyalashgan usulda qum va tuz sepish ishlarini bajarish ixtisoslashtirilgan boshqarmalar hamda tuman obodonlashtirish boshqarmalari tomonidan rejali ravishda amalga oshiriladi.

21. Tashkilotlar, korxonalar, muassasalar, shirkatlar hamda shaxsiy uylari bo‘lgan fuqarolar zarur uskunalarga ega bo‘lishlari, o‘zlariga tegishli yo‘l va yo‘lkalarni qordan tozalashlari va qum sepib turishlari kerak.

22. Viloyat hududlarini hamisha ozoda va saranjom — sarishta tutish maqsadida, har shanba kunlari “Tozalik kunlari” deb tavsiya etilsin.

Barcha korxonalar, tashkilotlar, muassasalar, savdo obektlari, umumiyligi ovqatlanish, maishiy xizmat, transport korxonalari, o‘quv yurtlari, shirkatlar, mahalla faollari, butun aholi o‘z tevarak atrofidagi hududlarni tozalab turishi, sug‘orish tarmoqlarini tozalashlari hamda dov-daraxtlarni parvarish qilib borishlari shart.

23. Quyidagilar man etiladi:

a) ko‘chalar, aylanma ko‘chalar, yo‘llar, markaziy maydonlar, yo‘lkalar, ko‘priklar, tunnellar, yo‘lovchilar o‘tadigan yer osti yo‘llari, suv havzalarining qirg‘oqlari, aholining madaniy-maishiy ehtiyojlarini va hordiq chiqarishini qondirish uchun foydalananiladigan obektlar (madaniyat va istirohat bog‘lari, bog‘lar, xiyobonlar)ga barcha turdagи chiqindilarini va oqova suvlarni tashlash;

b) tashqi va alohida qismlari shahar va tumanlarning tozaligi va ko‘rki talablariga javob bermaydigan darajada ifloslangan yoxud ko‘cha va yo‘llarni ifloslantirish ehtimoliga ega transport vositalarining shahar bo‘ylab harakat qilishi;

v) uylar hamda jamoat joylarning old tomonlariga belgilangan to‘siqdan tashqari har qanday to‘siqlar o‘rnatish;

g) ko‘cha tomonga qaratilgan balkonlarga har xil ro‘zg‘or buyumlarini ilish va qo‘yish;

d) kiyim-kechak, gilam, ko‘rpa-to‘shak singari buyumlarni ruxsat etilmagan joylarda quritish, tozalash va changini qoqish;

ye) belgilanmagan joylarga e’lon, axborot va reklamalarni yopishtirish,

binolar fasadiga noqonuniy axborot va reklama vositalarini joylashtirish;

yo) ariqlarga hovuzlar qazish, har xil to'siqlar tashlash, ularga suvda yashovchi parrandalarni qo'yib yuborish, kir yuvish, mag'zava oqizish uy hayvonlarini cho'miltirish;

j) ko'chalar, bog'lar, maydonlar va hovlilarda supurindi va xazonlarni yoqish;

z) ko'cha va yo'lkalarni qazish, ko'chalarda g'isht quyish hamda qurilish materiallarini uyib qo'yish;

i) belgilanmagan joylarda, norasmiy ravishda oziq-ovqat va sanoat mollari, uy-ro'zg'or buyumlari, kiyim-kechak va poyabzal sotish;

y) fuqarolar tomonidan noqonuniy ravishda oziq-ovqatlari (taomlar, salqin ichimliklarni va hokazo) sotish.

Noqonuniy ravishda sotilayotgan mahsulotlar qonun hujjatlarida belgilangan tartibda musodara qilinadi va o'rnatilgan tartibda yo'q qilinadi.

24. Savdo, umumiyligi ovqatlanish korxonalari va boshqa tashkilotlar tomonidan ko'chalar, maydonlar va yo'lkalarda sanoat mollari, sabzavot-meva va boshqa turdag'i oziq-ovqat mahsulotlarini sotishni tashkil qilinganda, shahar, tuman hokimliklari tomonidan rasmiylashtirilgan tegishli ruxsatnoma bo'lishi hamda sanitariya-gigiyena va savdo qoidalariga qat'iy rioya qilishlari kerak.

IV. O'simlik dunyosini muhofaza qilish

25. O'simlik dunyosining yashil boyliklari kimga qarashli bo'lishidan qat'i nazar, ular shahar, tumanlarning daxlsiz yashil fondi hisoblanadi.

26. O'simlik dunyosining yashil boyliklarini saqlash hamda parvarish qilish mas'uliyati:

a) maydonlar hamda ko'chalarda — shahar va tuman obodonlashtirish boshqarmalari;

b) madaniyat va istirohat bog'lar, xiyobonlar, — bog'larning rahbarlari hamda shahar, tuman hokimliklarining Madaniyat va sport ishlari bo'limlari;

v) uylarda eshik oldidan ko'chaning qatnov qismi va hovlilarda-shirkatning raislari, binolar, mahalla raislari, uy egalari hamda ijarchilar;

g) korxona, muassasa, maktab, shifoxona va boshqa tashkilotlar hududlarida — shu tashkilotlarning ma'muriyati zimmasiga yuklatiladi.

27. Obodonlashtirish boshqarmalari daraxtlar va butalarning shox-shabbalarini o‘z vaqtida kesib turishlari, ularga shakl berishlari, shahar, tumanlardagi transport qatnaydigan yo‘llarga alohida e’tibor berishlari shart.

Daraxtlarni kesish, ularga shakl berish, kavlash, ko‘kalamzorlashtirish ishlari tashkilotlar, korxonalar, muassasalar buyurtmasiga binoan ularning hisobidan amalga oshiriladi.

28. Zararlantirilgan yoki nobud qilingan har bir tup daraxt o‘rniga aybdor shaxs tomonidan ko‘chat o‘tqazilishi va parvarish qilinishi lozim.

29. Quyidagilar man etiladi:

a) daraxtlarni, butalarni sindirish, ularni tilib, o‘yib yozish, belanchak osish, arqonlar, sim bog‘lash, mixlar qoqish, mevalar, shox-shabbalar, gullarni uzish, daraxtlarning sharbati va yelimini olish, maysazorlar ustidan yurish, daraxtlarga e’lon, axborot va reklamalarni osish;

b) aholi yashash mavzelerida, bolalar bog‘chalari va maktab maydonlaridagi o‘tirgichlar, qutilar, chiroqlar, panjaralarni buzish, bog‘lar va xiyobonlardagi shu kabi buyumlar va uskunalarini buzish;

v) Tabiatni muhofaza qilish viloyat qo‘mitasi, Obodonlashtirish boshqarmalari va shahar, tuman hokimliklarining ruxsatsiz daraxt va butalarni, shu jumladan qurib qolgan va kasallangan daraxt ko‘chatlarini joyidan qo‘zg‘atish, kavlab tashlash, kesish va shakl berish;

g) turar joy binolari oralig‘i va xususiy xonadonlar atrofidagi hududlarni sabzavot-poliz ekinlari ekish maydonlariga aylantirish;

d) kimyoviy moddalar, sanoat chiqindilari bilan ifloslangan suvlar va boshqa zararli moddalar hamda suyuqliklarni ko‘chatlar tagiga yoxud uning atroflariga to‘kish.

V. Turar joy fondini saqlash va yaroqli holda tutish bo‘yicha javobgarlik mas’uliyati to‘g‘risida

30. Shahar va tuman hokimliklari, tashkilot va korxonalarga qarashli turar joy binolari va turar joy xonalari fuqarolarga belgilangan tartib bo‘yicha doimiy yoki vaqtincha foydalanish uchun beriladi.

31. Istiqomat qiluvchilar uylarning jihozlariga, turar joy va yordamchi binolarga, uylarning uskunalarini, podezdlarga, xonadonlarga, shuningdek bino hovlisining va unga tutash bo‘lgan hududlardagi dov daraxtlarga zarar yetkazganliklari uchun qonun hujjalariга muvofiq javobgar sanaladilar.

32. Istiqomat qiluvchi yoki uning oila a'zolari tomonidan turar joy vayron qilinsa yoxud unga shikast yetkazilsa hamda bu haqdagi tegishli ogohlantirish va jamoatchilik ta'siridan to‘g‘ri xulosa chiqarilmagan hollarda aybdor shaxslar qonunchilikda belgilangan tartibda, boshqa turar joy berilmasdan ko‘chirib yuboriladi.

33. Xususiy uylarning egalari, ularni orasta saqlashi, ta'mirtalab ahvolga kelgan uylarni arxitektura talablariga binoan joriy ta'mirlashi hamda binoning fasad qismini ko‘rkam qilishga majbur.

34. Balansida turar joy binolari bo‘lgan korxona, tashkilotlar, xususiy uy-joy mulkdorlar shirkati (XUJMSH) va uy-joylardan foydalanish idora(JEK)lari, istiqomat qiluvchilar hamda uy egalari quyidagilarga rioya qilishlari shart:

a) O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan 1994-yil 28-iyunda 325-son qaror bilan tasdiqlangan «Turar joylarni va uy atrofidagi yerkarni saqlash va ulardan foydalanish qoidalariga»ga qat’iy rioya qilish;

b) ko‘p qavatli turar joy binolarining xonadonlaridagi hamma xonalar — bevosita istiqomat qilinadigan xonalar hamda yordamchi xonalar, umum foydalaniladigan joylar va qo‘rg‘on hovlisi hamisha toza va saranjom bo‘lishi va ulardan maqsadga muvofiq foydalanish;

v) pashsha va boshqa shu kabi zararkunanda hasharotlarni yo‘qotish bo‘yicha muntazam ravishda tadbirlar belgilab borish va profilaktik dezinfeksiya va deratizatsiya tadbirlarini o‘tkazish bo‘yicha tuman dezinfeksiya stansiyasi bilan shartnomalar tuzish;

g) turar joylar uchun belgilangan yong‘inga qarshi kurash qoidalariga qat’iy rioya qilish;

d) elektr simlarini uzilmaganligini (turar joy xonalari va umum foydalaniladigan joylarda) kuzatib borish, biron-bir nuqson ko‘zga tashlanganda darhol XUJMSH, Uy joylardan foydalanish idorasi (JEK) yoki tuman, shahar elektr tarmog‘iga xabar berish;

ye) gaz jihozlariga to‘g‘ri munosabatda bo‘lib, ularni ishdan chiqish hamda buzilishidan asrash, gazdan foydalanish qoidalariga qat’iy amal qilish;

yo) sanitariya-texnika jihozlarining sozligini va vodoprovod hamda kanalizatsiya tizimlarining to‘g‘ri ishlayotganini kuzatib borish, suv oqib ketishini, rakovina va unitazlarning ifloslanishining oldini olish bo‘yicha shoshilinch tadbirlar belgilash. Markaziy isitish tizimining isitish jihozlarini hamisha soz holda saqlash.

35. Uylarning hovlilari hamisha ozoda bo‘lishi, qishki paytlarda hovlilarda

turar joy binolariga hamda xizmat xonalariga olib kiradigan yo‘laklar tozalanishi kerak.

36. Ta’mirdan chiqarilayotgan uylardan, qurilish chiqindilari ta’mirlar-qurilish tashkilotlarining kuchi va mablag‘i bilan har kuni tashib ketilishi kerak. Trotuarlar va yo‘laklarning o‘tish qismiga qurilish chiqindilarini tashlash va saqlash taqiqlanadi.

37. XUJMSH va Uy-joylardan foydalanish idorasi (JEK)ning rahbarlari, uy egalari va uylarga bevosita rahbarlik qilish zimmasiga yuklatilgan boshqa shaxslar uylaridagi tartibni doimo saqlashlari, har kuni binoning tashqi ko‘rinishi hamda uning ayrim qismlari hisoblangan balkon, karniz, tarnov va yer to‘lalarning texnikaviy holatini kuzatib borishlari kerak. Tomlar va tarnovlarni o‘z vaqtida chiqindilardan, xazondan va qordan tozalashlari lozim.

38. XUJMSH va Uy-joylardan foydalanish idorasi (JEK) rahbarlari, farroshlar zinapoyalarni va maydonchalarni, uyga tutash bo‘lgan hudud, trotuar va ko‘chalarni hamisha toza turishini, suv sepib turilishini ta’minalashlari, shuningdek, har bir turar joy binosida hovlining hamda unga tutashgan hududning sanitariya holatiga mas’ul bo‘lgan kishilarni nomlari yozilgan peshtaxtalarni ilib qo‘yishlari kerak.

39. Turar joy fondlari va uning jihozlariga zarar yetkazgan xonadonlarning sanitariya holati buzilishida aybdor bo‘lgan shaxslarga nisbatan zarur talabchanlik ko‘rsatmagan XUJMSH, Uy-joylardan foydalanish idora (JEK)lari, tashkilot va idoralarning rahbarlari buning uchun shaxsan javobgar bo‘ladilar.

40. Shahar va tuman hokimliklari quyidagilarni amalga oshirishlari shart:

a) uy, mavze va mahalla faollari, injener-texnik xodimlar va farroshlar faoliyatini turar joy fondlaridan foydalanishni yaxshilashga hamda shikastlanishida aybdor bo‘lgan kishilarni qonun bo‘yicha javobgarlikka tortishga qaratishlari;

b) XUJMSH, Uy-joylardan foydalanish idora (JEK)lari, mahalla faollari hamda aholining turar joy binolar va hovlilarni saqlashni yaxshilashga qaratilgan tashabbuslarni har taraflama qo‘llab-quvvatlash, ilg‘or tajribani keng ommalashtirish, uy xo‘jaliklariga xizmat ko‘rsatishning jamoatchilik asosidagi formalarini rag‘batlantirish (xonadonlardagi mayda nuqsonlarni bartaraf qilish, dovdaraxtlarni parvarish etish).

41. Quyidagilar man etiladi:

a) turar joy xonalarini va umum foydalaniladigan joylarni o‘zboshimchalik bilan qayta jihozlash yoxud qayta rejalashtirish (panjaralar o‘rnatish, ularni o‘rnidan

qo‘zg‘atish va olib tashlash, eshiklarni almashtirish, eshik o‘rnini qaytadan qurish, yashash xonasi va yordamchi binolar qurish, isitish jihozlari, sanitariya-texnika uskunalar, plitalar, elektr hisoblagichlarning o‘rnini almashtirish, balkonlarga va peshayvonlarga deraza o‘rnatish va panjara qilish, ko‘chaga qaragan balkonlarga sim tortib kir va boshqa narsa yoyish, balkonlarga har xil idishlarni uyib qo‘yish).

Istiqlomat qiluvchilar va uy egalari tomonidan turar joylarni o‘zboshimchalik bilan qayta qurish va ichki tarkibiga o‘zgartirishlar kiritish man etiladi. O‘zboshimchalik bilan kiritilgan o‘zgartirishlar va qurilishlar XUJMSH, Uy-joylardan foydalanish idora (JEK)lari hamda shahar, tuman arxitektura va qurilish bo‘limlarining talabiga ko‘ra o‘z hisoblaridan bartaraf etilishi va xonalarni avvalgi holatiga keltirib qo‘yilishi shart. Mazkur talab bajarilmasligi, xonalarni avvalgi holiga keltirish ishlarini yuqorida qayd etib o‘tilgan idoralar kuchi bilan bajarilishiga va xarajatlarni qonun hujjatlariga muvofiq xonadon egalaridan undirib olinishiga asos bo‘ladi.

b) turar joy binolarining hovlilarida, maxsus ajratib qo‘yilgan joydan tashqarida har xil buyumlar va idishlarni qo‘yish hamda saqlash;

v) nuqsoni bo‘lgan elektr simlardan foydalanish, elektr simlarni mixga ilib qo‘yish, ularga gulli qog‘ozlar yopishtirish, simlarga arqonlar bog‘lash, roliklarga, elektr simlariga, armaturalarga har xil buyumlarni ilib qo‘yish, qo‘lbola probkalardan foydalanish, elektr chiroqlarini qog‘oz va boshqa materiallar bilan o‘rash, elektr dazmollar, elektr choynaklar, elektr plitalardan va boshqa turdagи elektr buyumlaridan o‘tga chidamli tagliklarsiz foydalanish;

g) gaz plitalaridan xonalarni isitish uchun foydalanish, gaz plitalari ustiga kiyim va boshqa buyumlarni ilish, gaz trubalariga arqonlar bog‘lash, yosh bolalarning gazdan foydalanishiga yo‘l qo‘yish;

d) radiator kranlaridan issiq suv olish.

42. Ushbu bo‘limdagi qoidalarning bajarilishini nazorat qilib borish, shahar va tuman hokimliklari, XUJMSH, Uy-joylardan foydalanish boshqarmasi (JKU), “Vodiygazta’minot” unitar korxonasi viloyat boshqarmasi, shahar va tuman bo‘limlari, Ichki ishlar idoralari, Milliy gvardiya bo‘linmalari, obodonlashtirish boshqarmalari,

Davlat sanitariya-epidemiologiya nazorati xizmati hamda Davlat veterinariya boshqarmasining zimmasiga yuklanadi.

VI. Yakunlovchi qoidalar

43. Ushbu Qoidalarga viloyat hududidagi barcha jismoniy va yuridik

shaxslar (mulkchilik shaklidan qat'i nazar) rioya etishlari shart.

Qoidalar talablari buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining **tegishli** moddalari bilan ma'muriy javobgarlikka tortilishi mumkin.